

Oppi&ilo

UNNORAČČAIN OVTTAS

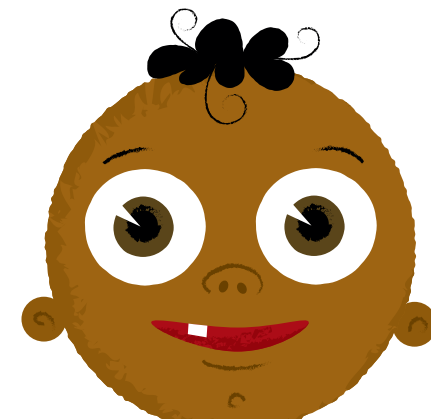

DEAFALEAMOS GEAHČASTAT

”

*Du mun dál geahčan, ja dušše du.
Don maid oahpat oaidnit mu.
Du siste odđa máilbmi šaddá,
mu govva du čalmmiin dorvvu addá.
Boahttevaš áigi ná lahkonaddá.*

Unnoraččat ráhkistit ámadaju, iežaset váhnema čalmmiid. Vuosttaš vahkuidis áigge unnoraš ii dárbbas duhkorasaid. Čalbmegeahčastat, aski ja oahpes jietna leat doarvái.

NJÁVKKADAN DU

”

*Njávkkadan sealggi, njávkkadan,
don leat dorvvus mu askkistan.
Čippiide, váhkáide buorranattan,
muosis dás duinna velohattan.
Ja gieđaid vel birra čeabeha,
moai gulle oktii, mánážan.*

Veallá gávnut seaggas dahje láhttis, máná du čoavjji alde gopmut. Guoskkahala máná rumašosiid giehtaloabuin ja daja rumašosiid namaid jitnosii.

”

*Gišvvas, gášvvas, fáippas, giedat fáipot áibbas:
giedat bajás, giedat vulos, giedat leabba,
giedat ruossut.*

*Civkkas, livžžas, nivkkas, dál lea giehtalivkkas,
giedat bajás, giedat vulos, giedat leabba,
giedat ruossut.*

Divtte máná dohppet du suorpmaid ja lihkahala máná giedaid ruossalassii
hoahkama mielde. Go hoahkan lea jo mánnái oahpis, sáhtát ráhkadit mánnái
suohtasa nu ahte jođálmahtát sihke hoahkama loahpa ja giehtalihkastagaid.

”

*Juolgevuodtu vuostá
juolgevuodđu doašká.
Doašká, doašká ohpihii
ja vel bealljemáddagii.*

Doaškkut máná juolgevuoduid oktii hoahkama mielde. Sojat loahpas julggiid máná
beljiid guvlui.

FIERAHALLAT
JORAHALLAT

”

*Láibbun iežan unnoračča,
duhppen mánnadáiggi.
láibbun iežan unnoračča,
láibbun golleláibbi.
Smáhken iežan unnoračča,
smáhken mánnáláibbi,
Smáhken iežan unnoračča,
smáhken gaskabáikki.*

Jorahala unnoračča seajga alde vurrolagaid goappáge gilgga alde ja de maidái birra. Čagaldulte máná cummáiguin dahje duhrat baksamiiguin su čovjji.

NJÁVKKADAN DU MUOĐUID

”

*Suorpmaiguin mun várrugasat
litna muođuid guoskkahalan.
Gállu njávkkadan ja gáibbi iskan,
suorbmagežiin heahcat vikkan.
Baksamat ja njunni, čalmmit,
ja gullan várás velá bealjit.
Du čáppa muođuid mun ráhkistan,
eallimii lihku sávan mánnásan.*

Mánná liiko sakka, go njávkkadat su muođuid. Sáhtát sárgut sutnje suorbmagežiin čalbmelásaid dahje muitalit, ahte jorahalat suorpmain su muođuid litna uvjaguolggaid. Muital ráfálaš sániiguin unnoražžii, gokko leat geađđašat, gállu, oaivečohkka, bealjit, gáibi ja čeabet.

”

Skoahpa, skoahča, šlečč-šlečč-šlečč. ▶ leike čázi unnoračča ratti ala
Stuhča, šnjoarra, diškasat. ▶ stoanžžut giehtaloabuin čáhcai
Coahkas, čoalkkas, spoahkkasat. ▶ spoahkut lávgolihti ravdda
Doaškkas, boŋkkas, speažžasat. ▶ veahket unnoračča doaškut gieđaid
Skilla, skoalla, skoalkasat. ▶ spoahkut lávgolihti vuodu
Duhrra, šurra, bulčasat. ▶ lovttot unnoračča lávgolihtis bajás ja vulos
Cilla, hušša, stoanžasat. ▶ lovtto ja stužat

Oahpat unnoračča duhkoraddat čáziin, nu ahte ii suorgan go čáhcečalmmit rišaidit muođuid njeaiga. Alggus oaččut doallat unnoračča nannosit gieđa alde ja muitalat, maid rumašosiid guoskkahalat nuppiin gieđain.

GII DIE – GII DIE

”

*Giibat die lea – guovlalan,
giibat die lea – guovlalan,
liinni eret livkalan.
He-hei.*

*Giibat die lea – guovlalan,
giibat die lea – guovlalan,
liinni eret livkalan.
He-hei.*

Bija geahppa liinni máná muođuid ala ja daja “Gii die?”. Dohppe liinni eret unnoračča muođuid alde go dajat “guovlalan”.

BASAN BIILLA

”

Basan biilla, buhtisin šelgen, ▶ njávkka sealggi
metállaskoadđasa šalgadin čorgen. ▶ njávkka sealggi
Dusttonat gearrájit maŋábeale, ▶ njávkka badjeváhkáid
lea njealji guoggarii beahkileamen. ▶ njávkka badjeváhkáid
Vuođu maiddáí buhtistan, ▶ njávkka čoavjji
ovdalása sihkastan. ▶ njávkka muođuid
Dasto áiggun čohkkedit ▶ cokka oaivvát máná vuollai
biilla sisa ollásit. ▶ bajit máná hárduidat ala

Dáhto máná boahit iežat ovdii ruppaid ala ja njávkka rumašosiid hoahkama mielde.
Bajit loahpas máná hárduidat ala ja čuožžil.

UNNORAČČAIN OVTTAS

Unnoračča vuosttaš jahkái gullá ođđa áššiid imaštallan ja oahppan. Dorvvolašvuoda dovdu šaddá askkis doallamis ja njávkkadeamis, muossás geahčastagas ja oahpes jienain hálešteamis. Dalle šaddá maiddái váhnema ja unnoračča gaskii šaddá nana gierisvuohtha mii ráhkada vuoda manjit gárggiideapmái. Hoahkamat ja duhkoraddamat gárggiidahttet unnoračča áiccuid ja ovddidit hállama ja lihkadeami oahppama. Deataleamos lea goittotge dat illu maid dat buktet oktasáš bottuide.

Elina Pulli lea pedagogihka magisttar, árrabajásgeassima áššedovdi ja diehtogirječálii. Su ánssuide gullet earenoamážit girjijt maid fáddán lea unna mánážiid lihkadeapmi, ja daidda lassin bajásgeassinbargiid skuvlen.

Válmmašteaddji/buvttadeaddji:

Sanoma Pro Oy

Annankatu 15, 00120 Helsinki

Teaksta: **Elina Pulli**

Govat ja layout: **Mikko Hiltunen**

Jorgalus: **Lásse Luoppal**

© Dahkkit ja Sanoma Pro Oy 2014

www.oppijailo.fi

Oppi&ilo

